

N:o 178.

Af herr **K. Almqvist**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran, att, i anseende till de ökade kostnader för försvaret, antagandet af den föreslagna härordningen skulle föranleda, Kongl. Maj:t ville för nästa Riksdag framlägga förslag till bevillningsförordning, afsedd att suppleras nu gällande.

Af Kongl. Maj:ts nådiga proposition n:o 2 till Riksdagen angående ny härordning samt det densamma åtföljande protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 7 sistlidne januari, framgår, att nämnda härordning för sitt genomförande kräfver betydande kostnader, som ej kunna täckas på annat sätt än genom nya skatter. Redan till innevarande Riksdag har ock Kongl. Maj:t för de militära krafvens skull afgifvit proposition om tilläggsbevillning, hvilken proposition i sin ordning föranledt flere motioner. Behovvet af en ökad bevillning af fastighet samt af inkomst synes således mycket snart ha gjort sig gällande.

Att det direkta beskattningssättet bör med hänsyn till de ökade försvarskostnaderna komma i högre grad än nu till användning äfven af andra skäl än nödvändighetens kraf kan man finna af herr statsrådet och chefens för finansdepartementet anförande till statsrådsprotokollet den 21 december 1900. Så säger han i början af detta anförande: »De ekonomiska bördor, hvilkas åtagande det

nya härordningsförslaget oundgängligen kräver, äro ock af den omfattning, att alla klasser i samhället måste komma att af dem drabbas. Men då nu för främjandet af en lifssak för landet af detta kräves en ekonomisk ansträngning tilläfventyrs mera betydande än någon, som tillförene under fredens dagar förekommit, måste det ur alla synpunkter anses med billighetens och rättvisans fordringar förenligt, att bördorna så fördelas, att en icke alltför ringa del af dem kommer att särskildt hvila på de förmögnare klasserna i samhället. Denna bördornas fördelning kan endast åvägbringas derigenom, att kostnadsbeloppet till så stor del som möjligt uttages genom direkt skatt. En så mycket större uppfordran att i möjligaste mån anlita den direkta skatteformen föreligger deruti, att, såsom nyss blifvit erinradt, den hufvuddel af den tillförene bestående direkta beskattningen, som utgjorts af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, till större delen redan bortfallit och under de allra närmaste åren kommer att fullständigt upphöra utan att hittills hafva till mer än en jämförelsevis ringa del blifvit af annan direkt skatt ersatt.» Äfven längre fram i samma anförande framhåller herr statsrådet sin bestämda åsigt, att bevillningens plats i skattesystemet otvifvelaktigt måste varda en annan och mera betydande än den nuvarande, så att högre belopp än hittills må kunna på denna skatteväg uttagas för täckande af de ökade kostnaderna för försvaret. I likhet med herr statsrådet och chefen för finansdepartementet torde man ej kunna förneka, det så väl statens behof som rättvisa och billighet kräfvat, då ett dyrbart försvarsväsen skall införas, att större inkomster än hittills förvärfvas åt staten på den direkta beskattningens väg; men vill jag, äfven i likhet med herr statsrådet, framhålla, att den nuvarande anordningen af bevillningen af fast egendom och inkomst hindrar »en tidsenlig utveckling af denna skatteform — utveckling ej mindre till större rättvisa i skattebestämmelserna än äfven till större finansiell betydelse för staten.» — I afseende å den blifvande reformen af bevillningen synes herr statsrådet benägen för en nära anslutning till kommunalskattekomiténs förslag, enligt hvilket en allmän och ren inkomstskatt borde införas. Jag vill emellertid erinra, att en kongl. proposition, innehållande bestämmelser så väl i sådant hänseende som angående dermed förenade förändringar i den kommunala skatteskyldigheten, ej gerna kan väntas blifva framlagd för Riksdagen och af densamma pröfvad och antagen, innan flera år förgått, under hvilka behofvet

af högre direkt skatt än den nuvarande gjort sig oafvisligen gällande. Herr statsrådet yttrar äfven sjelf i sitt ofvannämnda anförande, att han icke med bestämdhet kan angifva den tidpunkt, då förslag i frågan kunde framläggas för Riksdagen. Under mellantiden, medan den nuvarande bevillningsförordningen utgjorde enda grunden för den direkta skattens uttagande, skulle man således vara hänvisad till en derpå grundad tilläggsbevillning, som visserligen förr blifvit använd, men obestriddligen träffar på ett ojemnt och orättvist sätt och just af denna anledning ej gerna kan uttagas efter en högre beräkning än den vid denna riksdag af Kongl. Maj:t föreslagna; likaså skulle man under den måhända ganska långa mellantiden vara förhindrad att lägga en särskild skatt till staten å utdelning i aktiebolag samt att på ett rättvist sätt använda progressiva skattesatser.

Under afvaktan på den viktiga frågans lösning i hela dess vidd borde man emellertid kunna genom en särskild bevillningsförordning, som blefve ett supplement eller bihang till den nuvarande, afhjelpa en del olägenheter i ifrågavarande hänseende och derigenom på ett lättare och rättvisare sätt än nu förskaffa staten ökade inkomster på den direkta beskattningens väg. Den särskilda bevillning, som enligt sådan förordning skulle erläggas utöfver den vanliga enligt gamla förordningen, borde naturligtvis då blifva anordnad på sådant sätt, att den kunde anses i högre grad, än för närvarande eger rum, blifva uttagen efter den verkliga skatteförmågan, hvad rör så väl inkomst af kapital och arbete som fast egendom. Lämpligt vore utan tvifvel att i en sådan förordning införa skatt till staten för utdelning å aktier och lotter i enskilda banker, på samma gång det medgäfvos sådana bolag rätt till afdrag efter någon viss grund å den vinst eller inkomst, för hvilken de sjelfva hade att skatta. Äfven borde den särskilda bevillningen anordnas efter progressiv skattefot, hvilken form för beskattningen synes rättvis, då skatteförmågan i regel stiger i starkare progression än inkomstens belopp; progressionen i skatten torde dock böra sluta vid ett visst inkomstbelopp. Utan medgifvande af afdrag å inkomsten för ränta å gäld, äfven den personliga, kunde ej denna särskilda beskattning motsvara rättvisans kraf, i synnerhet om den blefve progressiv. För att en sådan särskild beskattning skulle medföra åsyftadt resultat, blefve det äfven nödvändigt att införa obligatorisk sjelfdeklaration. Då en kongl. proposition angående förändrad bevillningsförordning, före-

lagd 1897 års Riksdag, innehöll bestämmelse härom, har Riksdagen redan förut behandlat denna fråga. Ett hufvudskäl, som då anfördes deremot, var, att man ej organiserat taxeringsmyndigheterna på sådant sätt, att nödig garanti gäfves för sekretessens bevarande; blefve detta skäl undanröjdt, torde införandet af denna institution ej möta synnerligt motstånd.

Det minsta inkomstbelopp, för hvilket man blefve skyldig att deklarerera, borde blifva olika i afseende å inkomst af kapital och inkomst af arbete samt behöfde naturligtvis ej sammanfalla med det minsta belopp, för hvilka bevillning efter den särskilda förordningen skulle utgå.

I afseende å fast egendom borde ifrågavarande bevillning erläggas för en inkomst deraf, som *beräknas* efter vissa procent af taxeringsvärdet. Å den sålunda beräknade inkomsten skulle, liksom vid annan inkomst, afdrag få göras för skuldräntor. Någon deklareringskyldighet af inkomsten för fastighet blefve ej behöflig, då taxeringsvärdet funnes i taxeringslängden. Men för att vederbörande taxeringsmyndighet vid beräkningen af inkomsten af en fastighet måtte varda i tillfälle att taga hänsyn till möjligen befintlig skuldränta, vore det nödvändigt, att egaren deklarerade sådan ränta, hvarvid oriktig uppgift, som medförde för stort afdrag, borde vara åtföljd af samma äfventyr som oriktig deklarerering af inkomst. Samma skattefot bör begagnas för den beräknade inkomsten af fastighet som för motsvarande inkomst af andra skatteföremål; huruvida bevillningsfritt afdrag bör förekomma i afseende å den beräknade inkomsten af fastighet, kan dock tvifvel råda. Uppgår fastighetsegares beräknade inkomst till mindre belopp än den minsta inkomst af kapital eller arbete, hvarför särskild bevillning skall erläggas, synes han ändock ej böra blifva fri från sådan bevillning; en minimisumma af hvad som skall åläggas fastighetsegare i särskild bevillning borde måhända för underlättande af redovisningen vara fastställd.

Egare af fastighet torde böra åläggas att efter anmaning deklarerera arrende- och hyresbelopp samt, om fastigheten har ett taxeringsvärde öfver ett visst belopp, arealen å olika slags mark.

Eger skattskyldig inkomst inom flera än ett taxeringsdistrikt, borde deklarereringen verkställas och skatten åsättas efter sammanlagda beloppet. På samma sätt bör förfaras och beräknas, när skattskyldig eger inkomst både af kapital, arbete, aktier och fastighet eller af några af dessa.

På grund af ofvanstående får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen behagade besluta en skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att det täcktes Kongl. Maj:t, i följd af de väsentligen ökade kostnaderna för försvaret, som den för Riksdagen framlagda kongl. propositionen om ny härordning skulle föranleda, samt i följd af att Kongl. Maj:t sannolikt kommer att finna tilläggsbevillning behöflig för följande år liksom för det innevarande, för nästa Riksdag framlägga förslag till en bevillningsförordning, som, utgörande ett supplement eller bihang till nu gällande bevillningsförordning, i hvilken obligatorisk sjelfdeklaration borde införas, innehåller föreskrifter om en, utan inverkan på den kommunala skattskyldigheten, till staten utgående särskild bevillning, hvilken, i förening med rätt att göra afdrag för skuldräntor, skulle under användande af den progressiva skatteformen erläggas för inkomst af kapital och arbete, utdelning å aktier och lotter i banker samt för en efter vissa procent af taxeringsvärdet *beräknad* inkomst af fastighet.

Stockholm den 23 mars 1901.

Knut Almqvist.